

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

На місяць . — м. 50 ф.
„ 3 місяці 1 „ 50 ф.

(Ціна 1 прик. в таб. 5 ф.)

Часопись полонених Українців у Вецлярі.

ВІХОДИТЬ ЩО ТИЖНЯ В СУБОТУ.

ВИДАЄ „ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО ІМЕНИ Б. ГРІНЧЕНКА“.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar —

Ч. 22. (161).

Субота, 20. квітня 1918.

Рік IV.

Національна боротьба на Україні.

Як вибухла російська революція, серед російського громадянства проявила ся симпатія до українського руху в різних описах українських свят, де описувано українські національні одяги, українські співи і танці, українські демонстративні обходи, порівнувано українські національні жовто-блакитні краски до українського неба і поля, говорено багато про лагідність української вдачі та красу української природи, якою впадали ся Росіяне, пануючи на Україні.

Та український рух став великорозмірний, як великорозмірна його територія і його народ. Він докотив ся за один рік нестримним походом до автономії, з автономії до федерації, з федерації до самостійної держави—от тоді стали голоси російських часописей на Україні говорити зпершу з переляком, далі з глузуванням, а вкінці з лукавою ненавистю до всього українського.

— Чому ж так? З хвилею, коли Україна стала самостійною державою, Росіяне перестали бути в ній пануючою нацією і стали національною меншістю. Та це становище дуже не понутру панам усіх руських земель, і вони ніяк не можуть погодити ся з цєю думкою, що приходить кінець пануванню Росіян над українським народом! Отже всі російські партії, від крайніх революціонерів аж до кадетів і монархістів, стали протестувати проти „націоналізації“, далі проти української держави, а вкінці стали горлати, що будучи-ну України можуть порішити тільки Всеросійські Установчі Збори. Там вони сподівали ся дістати авторитетний голос, що „не було, нет і не будет“ української держави, а Росіяне далі пануватимуть на Україні над „хахлацьким“ народом, який мусить признати російську мову державною мовою разом з довільним пануванням московського панства над Україною.

Та Всеросійські Установчі Збори розігнали „прокляту більшовицьку“ і надія Росіян на Україні знов погасла. Аж ось прийшли більшовики з жидами до Києва і повернули назад російську мову до уряду—то неприхильні більшовикам російські пани на Україні повітали навіть банди більшовиків, як „збратів російської землі“, яка почала розлітати ся. Коли вони зайняли Київ, Київська городська Рада, зложена з помосковцями буржуа і соціалістів проголосила радичну відову, що побіда більшовиків привернула єдність російського пролетаріату, читай: привернула московське панування на Україні!

Та недовго тривала та „єдність“, бо Українська Центральна Рада знов повернула ся до Києва, вона доповнила своє нове міністерство,

яке вимагає зараз обовязку служити українській державі від усіх громадян Української Республіки, без огляду на те, чи вони Росіяне, чи Поляки, чи Жиди—чи Українці. Український радичий Маєвський виступив на засіданню городської Ради в Києві з заявою, що він уважає нязче своєї чести належати до такої „городської Думи“, яка зрадила українську державу, вітаючи відову панування більшовиків на Україні, які прийшли з Московщини. Председатель „городської Думи“ заявив, що ніяка сила не може зрвати єдності російського пролетаріату і російського народу, читай: ніяка сила не вирве України зпід московського панства!

В російських партіях на Україні зашуміло як в улюки:

— Як-то, то вже нашому пануванню тут кінець? О, ні не буде того, не буде! Уладьмо ми демонстрацію під покривкою святкування російської революції дня 29. березня проти українського держави!

Та українське правительство демонстрацію заборонило, заявивши через міністра внутрішніх справ Ткаченка, що правительство не може допустити, щоби українська меншість демонструвала проти української держави. Знов закипіло серед російських партій:—Це реакція! Це недемократично, це націоналістичний шовінізм!

На городській Раді дня 29. березня підняли вони проти України протест, всі партії від націоналістів і кадетів до соціалістів-революціонерів, що це є образа Великоросів, коли їм не дозволяють ся на державу зраду проти України! Так отже всі російські партії, чи вони пани, чи робітники, чи урядники—всі стоять проти українського народу, який скидає з себе струп російського панування і не хоче бути тяглом в їх московській телізі, якою Москва поганяє.

Ще гостріше як в Києві виступають російські заїди і ренегати в Одесі: вся російська преса від черносотенної аж до більшовицької аж кипить від гніву на Україну, вся домагаєть ся єдинення „півдня“ Росії з „північчю“, себто хоче прибрати Москалям до рук Україну наново, а то Москаль стане з великого пана мужиком в личаках на своїй бідній землі.

А тим часом в Росії, коли де-небудь жили оселями Українці—вони терплять знущання Великоросів, їх бють та гонять з давно обнятої землі і українська людність починає громадно вертати ся з Великоросії на Україну. А на засіданнях Малої Ради, яка є виділом Української Центральної Ради, підносять голоси представники російських і жидівських партій проти українського правительства ніби в обороні порядку, щоби аганьбити і обнизити повагу українського правительства,

дарма, що причиною цього безладдя на Україні були як раз російські і жидівські партії, які хотіли через партію більшовиків захопати нараз владу над несвідомим та змученим війною українським народом. Та не довелося! Давай тепер сїяти невдоволення між народом проти Української Центральної Ради, бо вона звернула ся за поміччю до Німців і викинула їх з панського крісла на Україні!

Таким робом починаєть ся важка національна боротьба між представниками українського народу, які творять Українську Центральну Раду і між давніми панами російського панування на Україні. Та ми не сумніваємо ся, що український народ знає, хто йому ворог, хто приятель. Кожний з Українців знає, що не солодковслівні московські пани, які помились у соціалісти, не підлібні жидівські центральсти, які виступають за єдністю пролетаріату в інтересі своїх гешефтів, — принесуть йому кращий лад і свободу та землю, а принесуть йому це свої, зроджені з крові і кости, Українці. Всі землі й капітали на Україні—в чїх руках були?—Хто ж їх віднести хоче і віддати народові, московські і жидівські партії—чи представники українських працюючих клас, які є в Центральній Раді і в українським правительстві?!

Хто валить їх і виступає проти їх розпорядків — виступає проти волі усього українського народу. Куди ж кожному з нас дорога, чи за своїми батьками, чи за московськими харизмаками на нашій землі? Від того, кого виберете, залежить наша доля і доля наших дітей...

II.

Рідному народові.

Великий страднику—народе!
Пролів ти море крові й сліз,
Безодню лиха переніс
Во імя правди і свободи.
За те палким своїм бажанням
Ти сплів невянучий вінець,
І скоро буде вже кінець
Твоїм терпінням та стражданням.
Зазнав ти лишенька немало
В тяжкій нерівній боротьбі,
Але нарешті і тобі
Проміння воленьки засяло.
Нехай скрегоче ворог лютий,—
Безсильна вже його злоба:
Народа-велетня в раба
Уже йому не обернути!

Zet.

Конференція голови У. Ц. Ради проф. М. Грушевського з представниками Німеччини й Австро-Угорщини.

Президент У. Ц. Ради проф. М. Грушевський мав розмову з представниками Німеччини й Австро-Угорщини в приводу слухів про ролі свх держав на території України.

Представники осередніх держав зазначили конечність установлення найліпших відносин між покликаними на Україну військами осередніх держав і українською адміністрацією.

Грушевський вказав, що відносини будуть гарні, коли війська осередніх держав обмежать ся операційною діяльністю, не вмішуючи ся у внутрішні справи і не допускаючи ся ніяких самовільних виступів.

Представники осередніх держав відповіли, що се також їм бажане. Непорозуміння між їх військами і українським населенням спричинені тільки воєнними обставинами. Вагалі ж війська осередніх держав має тільки помагати українському правительству, виконуючи тільки його прикази, також у внутрішніх справах, коли се буде потрібне.

Дальше проф. Грушевський вказав на конечність не давати населенню причин підозрівати, що прихід військ осередніх держав має вплив на соціальну політику Ради, бо серед населення ходять слухи, ніби-то війська осередніх держав змінюють земельний закон і віддають землю поміщикам. Деякі факти перешкод, роблених тими військами сільським організаціям, піддержували ті слухи.

Представники осередніх держав категорично заперечили, ніби то їх правительства мають намір впливати на соціальну політику України; за те висловили побоювання, що при переведенню земельного закона багато земель, особливо поміщицьких, останеть ся незасіяними.

Грушевський відповів, що на основі відомостей, які має від міністрів і Членів Ради, селяне добре організують управу поміщицьких земель,—і там, де злікаждовано більшовицький терор, де нема перепон для організації господарства, там військова поміч ледви потрібна, потрібні тільки господарські машини, а в де-яких місцях — зерно на засів.

Вже тепер вяснило ся, що значний процент землі цього року останеть ся необсіяний, одначе від цього буде менше шкоди, ніж від порушення соціальної політики Ради.

Селянство повинно мати певність, що правительство не відступить від своєї політики та що земельні закони не будуть змінені. Тільки в таких відносинах устроить селяне свої господарства.

Се треба мати на увазі навіть на випадок недоборів у найближші місяці.

Представники осередніх держав прийняли до відомости заяву президента У. Ц. Ради.

„Діло“.

Голос німецький в справі східної Європи.

Відомий політик, прихильний України, Павло Рорбах, подає у франкфурських „Нахріхтен“ ч. 101. розгляд миру зі Східною Європою, в яким говорить про Росію й Україну так:

Великоруський нарід, що числить 90 мільонів людности, навіть якби Сибір не відділився, буде мати тільки розмірно мало збіжжа до вивозу. Своім вивозом збіжжа оплачувала Росія свої довги за границею. 1914 року приносив вивіз збіжжа, муки, насіння і коношини майже 800 мільонів рублів, всіж інші земледільні продукти, як яйця, масло, цукор, віск, овес, шкура, шуби, коноплі і інше приносили 400 мільонів, дерево — поверх 140 мільонів. З інших продуктів можна числити тільки вивіз нафти і металів, промислові виробы не грали ніякої ролі. Та увесь вивіз збіжжа припадає на чорноземну полосу, а ця полоса остала ся при Росії тільки в малій частині, себто північно-східний кусень і вузька смужка сибірська вдовж залізниць. Наслідком цього Росія зі своєю землею, засипаною піском, муситиме радше докуповувати на Україні з півдня збіжжа, як його вивозити. Та й продукція цукрових буряків витворила ся на Україні і в інших утрачених областях, вивіз воску і дерева припадає головню на Польщу, Литву й балтійські області. Майже всі копальні вугілля і найбільші та найкращі копальні заліза лежать рівнож на Україні. Нафта находить ся на Кавказі, який теж утрачений для Росії. Таким робом Великоросія ще й після знищення найбільших утворених до нині вартостей капіталу большевницькою революцією, буде зубожілими селянськими краєм, який окрім дерева з північних лісів і деяких господарських продуктів меншої вартости не зможе нічого доставити на світовий ринок. Недостача купецької сили, фінансова слабість і мільтарна німецька будуть наслідком, до чого прилучить ся пасивний характер Великоросії, неспосібних до самостійного самопідйому.

Ці розважання переконують нас, що політично краще подумати над нашими відносинами до України, до Фінляндії, до балтійських про-

вінцій, до Польщі та до других окраїнних країв, до яких прилучається ся Кавказ, як важний чинник. Всі ті краї мають для свого національного розвитку або цілковито, або частинно кращі економічні підстави, як Великоросія. Передовсім Україна є бгата країна з народом инакшої народности, яка є спосібніша, як російська. Вона потребує ще помочі для своєї державної й господарської будівлі і цю будівлю ми творимо зараз. Певно є це рішенням великої політичної відповідальности і далекосяглости, тай те саме відносять ся до Фінляндії. Не може бути натурально бездія, щоб така держава, як Україна, півтора разів більша від німецької держави, з 40 мільонами мешканців становила васальну (валежну) державу осередніх держав. Німеччина й Україна будуть мати користь зі себе, але се самоворузіле, що німецька політика лічить ся з Україною, як запряженою зовсім несамостійною державою, яка зростає небавом до європейської потуги, що буде ризикати свою долю так суверенно (власновільно), як ми самі (в німецькій державі).

До положення на сході приходять ще Румунія, яка не належить до Балкану, але становить часть середньої Європи. Через Дунай, через Румунію і Україну відчиняється ся середній Європі дорога вздовж північного побережжя Чорного моря аж до Кавказу. Кавказький край на північ од Кавказьких гір увійдуть в політичну звязь з Україною, тому що там український елемент є розмірно найсильніший. Південний край Кавказу і татарсько-магометанські східні області, тому що вони відтяти від Росії, увійдуть у звязь з Туреччиною. Через кавказький перехід одначе веде дорога до Персії, а Персія старий перехідний край до Індії.

З Української Республіки.

Україна й Бесарабія.

Президент Народніх Міністрів України Голубович вислав до королівського румунського уряду таку ноту:

Отсим маю честь заявити, що Рада Народніх Міністрів Української Народньої Республіки уважає потрібним подати до відома королівському уряду слідує:

Українське правительство інтересуєт ся живо долею Бесарабії, як граничною областю Української Народньої Республіки. Хоча в цій області обидва переважаючі народи — український і румунський помішані зі собою, проте не підлягає ніякому сумнівові, що в північній частині бесарабської території живуть здебільшого Українці, а в південній частині між Дунаєм і Дністровим гирлом до Чорного моря становлять Українці релятивну (порівнюуючу) більшість, тим робом творить Бесарабія неділиму цілість з головною краєм Української Народньої Республіки з огляду на своє етнографічно-економічне положення. Український уряд, що володіє значною частяною берегів Чорного моря, на західній частині якого є важний торговельний центр, Одеса, що з нею звязана ціла південна Бесарабія, — стає на становищі, що кожна зміна колишньої румунсько-російської границі, передовсім в північній і південній стороні, сильно дотркакє економічні і політичні інтереси Української Народньої Республіки. З огляду на те, що саме тепер обсаджено значну частину Бесарабії румунськими військами і що питання про дальшу принадлежність Бесарабії може бути обговорене в Букарештєнських переговорах, уважає Український уряд народу й порішення цього питання можливим тільки при співучасті і в порозумінню з представниками Української Народньої Республіки.

Президент Народніх Міністрів і міністер зовнішніх справ.

Підпис В. Голубович.

Українська преса в бесарабській справі.

З Київа доносить українська телеграфічне бюро: Українська преса підносить однозгідно протест проти імперіалістичних домагань румунського уряду. Вона вказує на те, що український нарід не може згодити ся з такою розвазкою бесарабського питання в румунським дусі. Визиваєт ся український уряд

виступити в обороні українських інтересів в справі Бесарабії.

(„Frank. Zeit.“, ч. 105).

Український парламент в бесарабській справі.

З Київа доносить українська телеграфічна агенція: Відомість про прулучення Бесарабії до Румунії викликало у всіх колах велике обурення. негайно скликано надзвичайне засідання українського парламенту, Центральної Ради. Всі провідники фракцій в парламенті підняли протест проти міжнародньої спекуляції румунського правительства. Вони вказували, що це прилучення не тільки не відповідає бажанню Українців, Німців і Болгарів у Бесарабії, але й бажанню молдавського населення.

(„Frank. Zeit.“ ч. 105).

Вражінне прилучення Бесарабії у Болгарії.

Із Софії доносять: Відомість про прилучення Бесарабії до Румунії викликала у всіх кругах недобре вражіння. Загальний погляд паує серед верховодячих кол, що ані українське населення, ані 200.000 Болгарів, які живуть у Бесарабії, не склоняють добровільно голову під румунське ярмо. („Fr. N.“, ч. 102).

Дальший похід на Україні.

Через Штокгольм доносять з Парвжа: Німецькі й українські війська обсадили залізничну станцію Львов, 70. верстов від Курська. Вони вислали домагання до Курського Совету піддати ся без бою. Совет відкинув домагання і вони обсадили великі цукрові фабрики в околиці Курська.

(„Frank. Nachr.“, ч. 102).

Австрійські кораблі в Одесі.

З Відня доносять з воєної кватирі: Відділ кораблів під проводом Вульфа, зложеной з 4 моніторів, двох патрульних суден і двох пароплавів прибув до Одеси дня 12. квітня. Ці кораблі мають репрезентувати флоту осередніх держав в Одесі і співділати в удержанню упорядкованого руху на граничних річних водних дорогах.

(„Gen. Anz.“, ч. 103).

Чого прийшли Німці на Україну.

Під сим заголовком видало видавництво „Відродження“ у Москві офіційальні повідомлення, думки й розмови. Тому, що не тільки на Україні, а й в осередніх державах вороги українського народу, а в першій мірі Москвалі й москвофіли, пускають усякі брехні про німецьку поміч України, ми також подаємо ось тут: 1) думку проф. М. Грушевського про сю справу, 2) заяву голови Ради народніх міністрів В. Голубовича, 3) розмову з представниками німецького штабу в Київі, 4) відповідь державного канцлера Німеччини гр. Гертлінга на телеграму голови Ради народніх міністрів В. Голубовича й 5) поклик Української Центральної Ради до громадян Української Народньої Республіки.

Голова У. Ц. Ради проф. М. Грушевський сказав про поміч Німеччини Україні ось що: В німецьких політичних кругах було здавна бажання, щоб Україна відокремилась в самостійну, сильну державу. Вони уважали се корисним для Німеччини. Під час війни німецьке правительство заходило ся через інструкторів вчити полонених Українців, що попадали до них, освідомляти їх з національного боку й підготовляти з них українські полки, котрі могли б після війни стати

в обороні України. Се діялось без порозуміння й волі українських політичних провідників, бо вони стояли за мирне поладження української справи в Росії; хотіли, щоб Росія перетворилась у федерацію. Але Німці думали, що мирно українська справа не розрїшити ся, і їх сподівання справдились.

Ні кадети й октябристи, що правили Росією в перші місяці після революції, ні російські соціалісти-революціонери Керенського не хотіли дати прав Україні, не хотіли щиро піти по дорозі федерації; як то радили й добивались Українці. А коли владу в Росії захопили большевики, вони захотіли силоміць задавати нашу українську вільність, знищити Центральну Раду й наново підбити Україну під Росію, почали з нами війну та стали здобувати Київ, щоб не дати нам довести до миру з Німеччиною й Австрією.

Тоді Українське Правительство й мусіло пригадати собі ті українські полки з полонених, що формувались в Німеччині. Воно рахувало, що обійдеться ся з своїм військом з помічю сих українських полків і галицьких Січових Стрільців, котрі хотіло дістати в Галичину. Але виявилось, що полки з полонених можуть прийти за якийсь місяць, а Австрія не похотувала давати стрільців і взагалі під впливом свого громадянства з початку зовсім відмовлялась від допомоги. Таким чином треба було спїшити з

очищенням України від большевиків, щоб настав лад і не пропала весна для роботи на полі.

І от правительство наше побачило себе змушеним прийняти поміч від Німеччини, котру та, бажачи помогти Україні яко мога скорше стати на ноги, пропонувала від самого початку, не жадаючи за се ніякої нагороди. Зараз по підписанню трактату правительство наше попросило німецьке правительство подати своє військо на Україну й за кілька день, в перших днях лютого, воно було подане.

В інтересах Німеччини, щоб Україна була самостійна й сильна, і вони помагають нам для цього.

Військо їм потрібне самим і тому їх полки вістануть ся тільки доти, доки вони будуть потрібні нашому правительству для очищення України. їм наказано не грабувати, не кривдити українську людність, бо німецьке правительство хоче, щоб між Україною і Німеччиною були відносини щирі і дружні і щоб українська людність дивилась на Німців, як на своїх приятелів. При кожній німецькій частині мусять бути українські комісари й перекладчики; на місцях, де Німцям чогось треба, вони повинні звертатись через них до місцевих наших установ. Треба тільки, щоб ці установи були в порядку й помагали Німцям мати все їм потрібне, дорогою законною, за гроші, а якби де сталась від Німців кривда, давати знати нашим властям.

Голова Ради народніх міністрів В. Голубович заявив: Війна, обявлена совітом народніх комісарів України, захопила нашу молоду Українську Народню Республіку зовсім несподієваною. Большевики наслали на Україну силу свого військо й червоногвардійців (здебільшого грабітелів і злочинців), котрі сараною пройшли по нашому краю, беручи місто за містом, і захопили навіть Київ.

Центральна Рада та Правительство України — Рада нар. міністрів мусіли покинути на деякий час Київ, вїхали на Волинь і по чали збирати сили проти насильників і грабіжників. Але одурений большевиками, наш народ дуже мляно підіймав ся на охорону свого краю, своєї волі, свого багатства, а тимчасом большевики без ладу, без контролі відбирали та грабували у селян усякий продукт, як то: хліб, худобину, цукор, і вивозили у Великоросію. Руїнували вони усе народне багатство, а людність нашу розстрілювали тисячами й десятками тисяч.

І от, щоб припинити руїну краю, щоб захвати людність від розстрілу, знущання та грабунку, Українське Правительство через свою мирову делегацію звернуло ся 12 лютого с. р. до німецького табору за допомогою проти грабіжників. Німецький нарід згодив ся допомогти нашому народові й вислав на Україну військо.

В тих місцях, де загода роваєно населенню про мету приходу

Сполучення Київ з Фран- фуртом.

В Мюнхені засновано підприємство „Аляг“, щоби зробити Мюнхен головним вузлом німецького воздушного руху, де має бути головна пристань для торговельно-почтових аеропланів. Основатель цього підприємства оберльойтнант Грець поїхав до Відня вести переговори з австрійським правительством, щоби повести далі воздухоплавну лінію Київ-Відень через Зальцбург до Мюнхена, а звідтіль до Франкфурта над Майном. Поки що буде та лінія обслуговувати военні цілі, офіція обійме приватну комунікацію.

(„Frank. Zeit.“, ч. 101).

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

— Втрату Росії в берестейським мирі обраховував комісаріят торговлі і подає до відомості: Росія втратила 780.000 кв. км. землі, 56 мільонів мешканців, 32 проц. людності, третину залізниць, 73 проц. залізничного промислу, 8 процентів угляних добутоків, 286 рафінерій цукру, 218 фабрик сукна, 574 броварів, 133 фабрик тютюну, 1685 дестіляренів алкоголю (горілки) 244 фабрик хімічних продуктів, 616 паперень (фабрик паперу), 1073 верстатів машинних. Ціла область, приносять 845.238.000 рублів і 1800 кас щадничих. Однак нам видається та втрата ще більшою, бо утрачені дон. угляні копальні приносять не 8 процентів угля, а 78, а про нафту не кажеться нічого. Видно, що говорять ся тут тільки про області, які припадуть Німеччині.

— Анархісти в Росії уважають ся партією майбутнього режиму. Наслідком ратифікації берестейського договору виступили з большевицького уряду ліві соціал-революціонери, партія большевиків стала ізольована (осамітнена). Це використовують анархісти і творять на скорі „жорну гвардію“. Большевики переходять до партії анархістів.

— Міщанські партії пишуть в часописах так: Як порох розлітається ся революційні утопії і насту-

пає реставрація (відбудова) на цілім революційним фронті. Нові чинники її є: нова армія, амбігаризованне залізниця, порозуміння партій.

— Земельні розрухи. починають ся наново в Росії. Великий маєток письменника Тургенева в тульській губернії разграбовано. Велику бібліотеку з 18. віку, збірник документів, листи і рукописи славного Івана Тургенева, та всі родинні портрети загинули без сліду понищені. Починають ся бійки між селянами через відобрану від поміщиків землю.

— Інституції земства знищено в боротьбі советів із земствами. Магавина, улажені земським союзом по різних містах, пограбовано і сплюндровано. Головна шкода припадає тут на англійські й американські банки.

— У Владивостоці висіли японські й англійські війська; посли російські заперестували, уряд вівся совети до опору, видав відозву до японського пролетаріату, щоби він перешкодив Японцям обсадити Сибір. Він відіс ся до берлінського уряду, щоби Німці дозволили пересувати демобілізацію війська з огляду на потребу оборони перед інвазією союзників Японії. Тимчасом Японія веде переговори з Китаєм, щоби їхні війська разом увійшли до Манджурії. Та внутрі Китаю є неспокій і це буде перешкода.

— Наслідком інвазії Німців до Фінляндії на їхнє визнання уряд відтягнув всі военні кораблі з Гельсінфорсу, вони повернули до Кронштадту. А все таки розабрено у Гельсінфорсі 30 торпедових суден, 40 підводних човнів і 50 транспортних кораблів. Фінляндське правительтво перенесло ся до Гельсінфорсу.

— Переговори з Україною ще неочато. На бажання німецького правительтва на основі берестейського договору параграф 6., щоби Росія заключила мир з Україною — відповідно російське правительтво викрото, що воно вислало 4 квітня телеграму, аби переговори почали ся в Смоленську дня 6. квітня. Київська Рада не дала відповіді, бо не могла поспіти до 6. квітня до Смоленська, тай хто знає большевиків, той не дуже буде довіряти ся їм їхати аж до Смоленська, звідкіль

можна вернутися без голови. Переговори повинні вести ся як не в Києві, то в нейтральнім місті, або в місті під німецькою окупацією, бо большевики не признають недоторканости послів, як це буває в культурнім світі.

— Петроградська республіка хоче відлучити ся від Москви і утворити з губерній на північ від Оки і Ками окрему державу зі столицею Петроградом. В тій справі веде переговори з московським правительством петроградський представник совету в Москві. Це вже є прова в цілковитого розкладу самої великоруської нації.

II.

Вісти зі світа.

РІШЕННЯ БЕСАРАБСЬКОЇ КРАЄВОЇ РАДИ.

Румунський уряд вів переговори з бесарабською Краєвою Радою дня 7 і 8 квітня і перепер прилучення Бесарабії до Румунії під тими умовами: Краєва бесарабська Рада полишає ся далі і її рішення має признавати румунський уряд. Бесарабія задержує краєву автономію. Армія оскувує ся на територіальній основі. Закони можуть бути змінені румунським парламентом тільки за згодою бесарабської Краєвої Ради. Два бесарабські міністри мають вступити до румунського кабінету. До румунського парламенту висилає Бесарабія означене число послів, число яких визначить скликає румунським парламентом конституакта.

(„Frank. Zeit.“, ч. 101).

З Києва доносить українська телеграфічна агенція. З Кишинева повідомляють, що на кінцевім засіданню краєвої Ради „Спатуль Цєрі“, на яким був присутній румунський президент міністрів Маргільоман, поішло прилучення Бесарабії до Румунії 86 голосами проти 3, а 33 здержало ся від голосування; неприсутніх було 13.

(„Fr. Zeit.“ ч. 105).

ПОРЯДОК У ФІНЛЯНДІІ.

До Базеля доносить бюро Гава-са з Петрограду: Національні фінляндські Ради порішили заключення миру у Фінляндії. Зейн має бути президентом республіки. Національні збори мають вибрати що три роки правительтво. Не має бути регулярної армії, тільки міліція з 3000 людей. Та чи цей порядок установили всі партії, чи тільки соціалістичні, годі сказати.

(„Frankf. Zeit.“, ч. 101).

ГОЛЯНДІЯ ПОСЕРЕДНИКОМ МИРУ.

Голандський президент міністрів Корт-ван-дер-Лінден зробив у своїй бесіді в парламенті таку заяву: Можливо, що знайдеться хвиля, що обидві сторони воюючих держав зажадають посередництва нейтральної держави для довершення миру. Тут же голандський уряд зробив негайно приготовляючі кроки, і зробив усе, що можна в цій справі зробити. („Gen. Anz.“, ч. 103).

БАЖАННЯ БАЛТІЙСЬКИХ КРАЇВ.

Зєдинена Краєва Рада Лфляндії, Естонії, Риги і Езель порішили в замку в Риві односторонно такі постанова:

Зєдинена Краєва Рада порішує: 1) просити німецького Цісаря задержати тривало під військовою опікою Лівонію й Естонію і підперти їх у відриванню від Росії; 2) заявити своє бажання, щоби Лфляндія, Естонія й Курляндія та сусідні острови і місто Рига утворили одноцілну монархічну конституційну державу і прилучили ся до німецької держави персональною унією з королем пруським; 3) щоби балтійські області мали з пруським королівством угоду в справі війська, монети, комунікації, мита, мір і ваги. Ця Краєва Рада складає ся з 58 членів, вибраних на областних зборах; до неї входить 3 Німців з Лшарства, 13 Німців з сільських послостей, 9 Естонців і 4 Лативів із сіл, 13 Німців з Лативів 2 Естонців з міст, 4 Німців, 2 Естонці і 1 Латив з Духовенства, 1 Німецький представник дорпатського (юрьєвського) університету, 1 Латив з області Печори. депутація тої Краєвої Ради явила ся вже у Берліні предложити своє прохання.

(„Gen. Anz.“ ч. 86).

Німців, там, де мала ся хоч якась влада, там українське населення віднесло ся спокійно й навіть задоволено. Навпаки, в місцях, де агітували большевики, населення зустріло німецькі війська вороже й навіть зі зброєю в руках.

Що до відношення німецької старшини й Українського Правительства, то се—відношення співробітництва; добрі приязні відносини, без яких то небудь непорозуміння. Німецьке війське, яко дружне, не вмішує ся у внутрішні діла, у хатні справи Української Народної Республіки. Німецька старшина не судить, не карає громадян нашої Республіки, а коли кого бештує, то тільки за напад на німецькі війська або за допомогу большевикам. Щодо реквазіції хліба, худоби й інших ородуктів, то роблять се німецькі війська не для вивозу у Німеччину, а для потреб походного часу; але при реквазіції Німці видають квитки (розписки), по яким буде платати Українське Правительтво.

Вороги наші пускають усякі непевні чутки, ніби-то Німці мають забрати в Україну увесь хліб. Згідно з договором, котрий підписала Українська Народна Республіка з Німеччиною, ми продаємо Німцям після обмолоту лише лишок („збиток“) нашого врожаю, не руйнуючи таким чином нашого сільського господарства й не вменшуючи потреб української людности. Скільки саме муситимемо продати Німцям

сього року, се встановить комісія, котра складаєт ся з порівну з Українців і Німців. Сяж комісія вкаже, скільки та якого краму треба привезти з Німеччини для наших селян і для мешканців міст. Але багато краму й зараз вже привезеть ся і до Великодня вже буде сила дешевого доброго краму.

Нарешті мушу сказати, що на мою думку при нашій зорганізованности дружні відносини з могутньою німецькою державою принесть лише користь молодій Українській Республіці, зміцнять її і поставлять нарівні з іншими великими державами.

Представники німецького штабу сказали: Німецькі війська прийшли на Україну на просьбу Українського Правительства, щоби установити знов спокій і лад. Таким чином німецькі війська — гості Українського правительства й тому відносини поміж ними добрі.

Українські війська підлягають найближчій німецькій старшині й під її проводом воюють спільно з німецьким військом.

Відношення до населення дуже неоднакове, дивлячись по поглядам і відношенням населення. Усі бажані порядки, котрі стоять на стороні Правительства, бачуть у Німцях своїх визвольників і задоволені з їх приходу. Вороги Правительства, а так само й усі, хто через неспокій міг багатіти, і насамперед широкі кола, котрих нацьковано й несправедливо освідомляти, то

бачуть у Німцях своїх ворогів і боять ся через них щось утеряти. Особливо треба підкреслити, що більша частина селян гадає, що Німці покликані багатими поміщиками, щоби перешкодити розділові землі. Се—брехня, бо Німці ні в яким разі не мають наміру втручатися у внутрішні політичні відносини Українців. Велика частина Жидів бачить свої інтереси нарушеними Німцями, бо вони під час панування большевиків мали змогу робити дуже гарні діла торговлею награбованим майном.

Німецькі війська затримують, арештовують громадян лише тоді, коли захоплюють їх під час злочинства й коли немає на місці органів української влади, або вони не мають сили вжити відповідних кроків. Коли в окремих випадках було се в иншій причини, се було непорозуміння.

В авязку з сим Українці, заарештовані німецькими військами, будуть передавати ся українській владі для притягнення до суду. В багатьох випадках суд зробило війське через непорозуміння обставин; пороблені відповідні пояснення та вказівки.

Військам, котрі на просьбу Українського Правительства прийшли до краю (на Україну), не можливо доставляти харчування з Німеччини, а тому вони мусять се одержувати від краю (України). Але се може відбуватися лише законним шляхом. А тому військам наказано так:

Харчування, як що тільки як небудь можливо, купувати і зараз же платати. Коли купити не можливо, то добування харчування мусить відбуватися ся через посередництво органів влади. Лише тоді, коли немає ся ніяких органів влади або вони відмовляють, війське мусить, закликавши товмача (перекладчика), звернутися безпосередно до населення, щоби його умовити доставити військові все, чого воно потребує. За всі приставлені продукти мусить бути виданий квиток, по можливості на українській мові, обовязково з печаттю і підписами. Для сих рахунків війське веде докладно книгу, щоби її кожен час можливо було перевірити. Виплати по рахункам зроблять українські органи влади. Війська, що ведуть війну, дійсно обтяжують населення; але уникнути сього не можливо. Однак громадянин не мусить агадувати завжди про сі неприємности, але памятати, що багато німецьких офіцерів і салдатів життя своє віддали за врятування України від большевиків.

Що до запитань, як далеко піде німецьке війське по Україні, то се в першу чергу залежить від бажання Українського Правительства.

В разі, як се було-б потрібне, Німеччина не дивлячись на важку боротьбу на західнім фронті, цілком в силах надіслати на Україну ще більше війська.

В. П. Л. й Ж.

КАВКАЗЬКА РЕСПУБЛІКА.

Після упадку Керенського утворився на Закавказзі в Тифлісі закавказький комісаріат під проводом Гегечворі, який мав зав'язувати тим краєм до Установчого Зібрання. Уряду большевицького Леніна Троцького цей комісаріат не признавав, тільки зав'язав зносини з Україною, з Кубанською Республікою та з Дагестанським урядом.

Після розігнання Установчого Зібрання в Петрограді установив Ленін провідника большевиків Шавміяна комісарем для справ Кавказу. На це проголосив закавказький Комісаріат, що він не зв'язаний з центральним петроградським правительством і приступає самостійно до мирних переговорів з осередними державами в січні.

Тимчасом уже в грудні почалися розрухи під проводом Кудрів і Сахчовенів і перервали залізничне сполучення між Тифлісом і Баку. Влада закавказького комісаріату розтягала ся на Грузію, Гамліє, Тифліс, Кутаїс) Мінгрелію (Сухумкале і Поті), Абхазію і на Ватум та Карс.

Дня 26. січня відкрито святочно грузинський університет в Тифлісі, а ще 16. листопаду почав там нараду грузинський національний конгрес під проводом митрополита, голови автокефальної (самостійної) церкви Католикоса Кипріана II. Провідники Вірмен мусіли уступити ся з Тифлісу до вірменського міста Александрополя, хоч були дуже огрічені на Грузію. На 11. міністри Закавказзя 4 грузинські і 3 магометанські міністри все переголосували 4 вірменських міністрів і вони не мали значіння.

Дня 1. лютого зібралися Кавказькі Національні Збори, які прозвали себе на фінляндський збір Сеймом. На першій засіданню зложив свій уряд Гегечворі, та Сейм поручив йому далі вести діло, поручено йому заключити мир з Туреччиною і вести далі будову Закавказької Республіки. Тимчасом 3. березня в берестейським догов'рі з Росією відступлено Ватум, Карс, Ардаган Туреччині. На чолі протестуючих соціалістів проти того договору став провідник мирової делегації Вершигайн, яка була в Трапезонті. Він хотів зорганізувати спільне військо грузинсько-вірменське, та національна ворожнеча обох цих народів анівечила успіх і Турки взяли верх у воєнних операціях.

Дня 11. квітня донесено з Царгороду, що закавказьке правитель-ство прийняло умови берестейського миру, себто пристало на те, щоб Ватум, Карс і Ардаган перейшли під турецьке правління. (Frankf. Zeit. ч. 101).

Війна.

(Огляд за минулий тиждень).

На західнім фронті минулого тижня підняли Німці наступ в двох місцях. Головною ціллю офензиви на заході є удар на три головні місця, себто на Базе, на Амьен і на Париж—тим робом справить цей удар те, що сили ворогів розпоршуть ся і не зможуть зробити сильного протанаступу. Першим ударом зайняли вершани Соусу і підняли гарматний вогонь на Соасон, який віддалений тільки 80 км. від Парижа. На фронті Арра-Ляфер фронт продовжив ся через вибите коліно з 80 на 160 км., 100 км. якого мусіли Французи обставити 25 дивізіями. Тим фронтом вічно загрожений Амьен. Другий удар звернув ся коло Арментьєрськ, де розбито англійсько-португальську армію, загрожено Базе, острілюючи твердиною Hazenbrouck, яка віддалена тільки 45 км. від морської твердині Dünkirchen. Через нагромадження головних сил коло Амьен

не змогли Англіїці оборонити третього місця удару коло Іпері. Це місто взяли Німці в шпигі, зайнявши на ційніч Poelkappelle й Langenstapek.

На македонським фронті ведеть ся війна дрібними наступами патрулів.

На кавказьким фронті зайняли Турки Ватум, тепер ідуть на місто Карс. Як займуть цю твердиню, то будуть мати в руках весь кусень, який їм признав берестейський договір.

3 таборового життя.

— Ліквідаційний комітет. В понеділок, 15 сього квітня, відбулось засідання ліквідаційного комітету в нагоди приїзду проф. Паращука, котрий свого часу був запрошений до будови пам'ятника помершим полоненим Українцям таб. Вецляр.

По проповіді председателя був вибраний комітет по будові пам'ятника з трьох чоловік: т.т. Губського, Біличенка і Радченка; потім п. професора Паращука уповноважено замовити необхідний для будови пам'ятника матеріал, і засідання скінчилось.

С. Д-в.

В четверг, 18. квітня, музично-драматичне т-во ім. Лисенка, яке давало концерт у Лїмбурзі, завітало в тамошній табір полонених, де межі Москалями, Французами та Англічанами не мало також находить ся і наших земляків-Українців. На початку концерта т. Біличенко звернув ся до присутніх з промовою, якою вітав від імені т-ва тамошніх земляків полонених, після чого відбув ся концерт, в програму якого увійшли: „Вязанка українських народніх пісень“, соло-скрипка, тріо — „Ой пуцу я кониченька в саду“, „Закувала та сива зозула“, „Туман хвилями лягає“, серенада, танці і декламації. Присутні зістались дуже задоволені концертом і щиро вітали прибувших до них гостей; особливо сильне вражіння зробила декламація т. Біличенка вірші: „Хаклам і тоже малоросам“—Струмка, та „Кавказ“ і „Осіп глава XIV“—Т. Шевченка.

По виході з театру завітавших гостей окружили юрби Москалі, котрі вступили в спір за „єдиною матушку Расю“, а де-котрі і до лайки доходили, не переставляючи „хаклацького язика“, та т-ву не було часу там гаятись. Ця сутічка ще раз доказала, що нам з Москалями не по дорозі.

С. Д-в.

— В п'ятницю, 19. квітня, до нашого табору прибули з табору Nap. Munden 50 душ українських офіцерів, котрі звідель мають одїхати з транспортом на Україну до українського війська. На станції прибувших зустріли представники Вецлярської Української Громади і п. проф. Лепкий.

С. Д-в.

Огляд полонених інтелігентів на Україну.

В п'ятницю, 19. квітня, тридцять душ інтелігентних Українців, після трьохтижневої підготовки, відбули в нашого табору для провадження просвітно-організаційної роботи на Україні. В Зальцведелі вони мають злучити ся з інтелігентними силами інших українських таборів. По дорозі до станції відвіджаючих зустрів п. Командант нашого табору, побажав їм щасливого повороту до дому і радив чесно й незрадливо служити рідному краю.

Зет.

Замовляйте, поки не випродано, книжки.

КНИЖКИ ПО УКРАЇНО-ЗНАВСТВУ:

Пам'яткова книжка Союзу визволення України. (Календар—збірка). В оправі. 1.30
Без оправи. 1.—
Значіння Самостійної України для європейської ривноваги. О. Скоропис. —10
Українська війська. І. Крип'якевич (в малюнк). —20
Галичина в життю України. М. Лозинський. —30
Що треба знати кождому Українцеві. В. Заліський. Церковний бік української справи. С. Томашівський. Русь-Україна, а Московщина-Росія. Д. Цегельський. Як жив український народ. Коротка історія України, в малюнк. М. Грушевський. Національне відродження аєстро-угорських Українців. В. Гнатюк. —40
Хмельниччина в повісті Сенкевича. В. Антонович. Чужинці про українську справу. Вид. С. В. У. —20
Українська народня словесність. В. Гнатюк. Українство в Росії. В. Дорошенко (з ілюстрац.). Як Москва нищила Україну. В. Вудяковський. Самостійна Україна. Рев. Укр. Парт. —10
„Громада“ Укр. часопись 1881. Число I і II за обидва. „Громада“ Укр. збірка 1879. Число 4 і 5, за кожде. —1—
Іван Франко. Опис життя й діяльн. М. Лозинський. Про укр. мову і укр. школу. М. Грушевський. —35
Пам'яті Івана Франка. М. Возняк. —50
Світгляд Івана Франка. В. Заліський. —10
Михайло Павлик. М. Лозинський. —20
Наша рідна мова. М. Возняк. Петро Ковалевич Сагайдачний. А. Чайковський. —30
Якої федерації і автономії хоче Україна. М. Грушев. Північно-Західна Україна. М. Кордуба. —1.30
Російська Україна і її відродження, з портр. письменників і др. укр. діячів. —50
Просвітна справа на селі. І. Павлюк. —30
Нові часи. Ілюстр. іст. збірка. —20

Комуністичний маніфест. Маркс і Енгельс. —20
Хто з чого живе. С. Дікштейн. —20
Як Болгарі здобули собі свободу. —20
Як вибрати коня. —25
Борба за волю і незалежність України. —15
Роля України в болгарськ. відродженню. —10

Підручники.

Коротенька українська правопись. —15
Піручник до науки німецьк. мови. Рудяківський. 2.—
Матерне слово. Перша читанка з портр. Шевченка. —45
Українець у Німеччині. Український переклад. —65
Німецько-українськ. розмовник. «Soldatensprachführer». —20
Німецько-українськ. словар. Улож. П. Лисецький. 2.—
в оправі. 2.50

ЗВІРКИ, КАЛЕНДАРИ, КАРТКИ І ІНШЕ.

Календар укр. громади в Білій на 1918. р. з ілюстрац. 1.60
«Розвага». Календар полон. у Фрайштаті на 1917 р. 1.—
Календарик на 1917 рік. —20
Захальна книжечка. Збірка. Видання полонених. —10
Модестові Менцінському. Збірка. Вид. полонених. —05
Тарасові Шевченкові в 102 р. його урод. Вид. полон. —10
Дідова казка. А. Полуботок. Вид. полон. —05
З минулого. Збірка. Вид. полон. —05

Переписні картки з портрет. письменників: Т. Шевченка, М. Грушевського та інші. Ціна поодинок. —10
Ціна цілої серії (12 шт.) —90
Переписні картки з малюнк. роботи українського артиста-малюра Жданка, з нотами до українських пісень: 1) Ой не гаразд, запорозжї, не гаразд вчинили, 2) Ой, у полі, ой, у полі тай у Баршпшолі, 3) У діброві чорна галка, 4) Засягали козаченьки в поход з полуночі, 5) Стогне вітер вілїний в полі, 6) Гей, не дивуйте, добрі люди, 7) Ой, не світи, місяченьку, 8) Ой, залп козак, залп, 9) За Сибіром сонце сходить, хлопці не з'явте, 10) Ой, не знав козак, ой, да не знав Супрун. Ціна поодинок. —1
Ціна цілої серії (10 шт.). —75

Нові видання, котрі тільки що одержані:

Завдання нової школи. Густ. Вінекен. —20
„Добра Новина“ (часопись). —20
Бунт в с. Вишніцах. С. Загородний. —20
Сорочинський Ярмарок. з вєчорів на хоторі біля Диканьки. М. Гоголь. —30
Лист до паря Миколи П. Д. Толстой. —15
Хто народий ворог? М. Долько. —20
Як люде прав собі добувають. С. Ярошенко. —20
Слїдами Українських Січових стрільців. О. Назарук. 2.30
Історичні Листки: 1) Київські князі, 2) Староукраїнське лицарство, 3) Галицькі повстання, 4) початки залоружськ. січи, 5) Гетьм. Іван Богун., 6) З кольтури Хмельниччини, 7) Ф. Орлик, 8) Селянська самооборона в Галичині. Кожн. по. —5
Як упала царська влада. —45
Як пройшла в Росії революція. —45

Книжки в чужих мовах.

По московським.
Моисей. Поема. І. Франко. Переклад з українськ. —80
Пісні плїнника. Поезії А. Кобиля. Переклад зукраїн. —20
Германія. Сергій Меч. Коротка географія Німеччини. —25

УВАГА: Книжки на команди вислано тільки по одержанню грошей. Адреса: Ukrainischer Unterrichts-Ausschuss, Lagerzeitung, in Wetzlar.